

N:o 142.

Ank. till Riksd. kansli den 11 maj 1908, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af tre till kungsladugården Skälby i Kalmar län hörande områden.

(I. A.)

I en den 24 april innevarande år till Riksdagen afåten, till statsutskottets förberedande behandling hänvisad proposition (n:o 206) har Kungl Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, dels att tre å en af förste landtmätaren Oskar Götherström innevarande år upprättad karta öfver en del ägor till kungsladugården Skälby i Kalmar socken och Kalmar län utmärkta områden, betecknade, det ena med I, det andra med II a och II b samt det tredje med III a och III b, om tillsammans 20,6280 hektar, finge från egendomen i vederbörlig ordning afskiljas och till staden Kalmar försäljas mot en köpeskilling, hvars belopp skulle på stadens bekostnad bestämmas i den ordning, som i fråga om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof vore föreskrifven i nådiga förordningen den 14 april 1866, med iakttagande därvid, att köpeskillingen icke finge understiga ett belopp, motsvarande 5,000 kronor för hektar för det med I utmärkta området, 4,000 kronor för hektar för det med II a och II b angifna området samt 3,000 kronor för hektar för det med III a och III b betecknade området, samt under villkor i öfrigt, att köpeskillingen skulle erläggas vid tillträdet och af staden i länets ränteri inbetalas;

att områdena finge af staden tillträdas vid utgången af nu löpande arrendeperiod den 14 mars 1915 eller dessförinnan å tid, hvarom staden kunde med vederbörande arrendeinnehafvare öfverenskomma;

att staden förbunde sig att i gränsen mellan områdena och kungsladugårdens ägor uppsätta och för all framtid underhålla stängsel; samt att staden ensam skulle vidkännas de med områdenas afskiljande samt med köpet och lagfart därå förenade kostnader;

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljning inflöte, finge, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendommar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

I detta ärende har departementschefen till förberörda statsrådsprotokoll anfört följande.

»Kungsladugården Skälby n:o 1 om 5 mantal i Kalmar socken af Kalmar län är jämlikt domänstyrelsens kontrakt den 13 april 1894 utarrenderad till A. E. le Grand intill den 14 mars 1915 mot ett årligt arrende af 11,000 kronor.

Enligt anteckningar i instrumentet öfver en å egendomen år 1893 hållen arrendevärdering innehåller kungsladugården jämte den därtill hörande utjorden Välsnäs i Kläckeberga socken 294,9795 hektar åker, 18,6617 hektar äng samt 365,56 hektar hag- och skogsmark eller tillhopa 679,2012 hektar förutom impediment.

Emellertid hafva sedermera från egendomen upplåtits

till Kalmar—Berga järnväg	2,5130	hektar
„ Kalmar—Torsås „	2,8950	„
„ Kalmar stad för anläggande af vattenledning jämlikt nådigt bref den 9 maj 1902	2,9340	„
„ Kalmar verkstadsaktiebolag enligt nådigt bref den 23 maj 1902	5,129492	„
„ Kalmar stad enligt nådigt bref den 8 juni 1906	7,83	„
eller tillhopa	<u>21,301492</u>	hektar

Då dessa afsöndringar, af hvilka sistberörda om 7,83 hektar benämnas industriområdet, till största delen utgjort åker, torde egendomens nuvarande åkerareal uppgå till något mer än 270 hektar.

Taxeringsvärdet å kungsladugården jämte utjorden Välsnäs uppgick år 1907 till 225,000 kronor, hvaraf å berörda utjord belöpte sig 15,000 kronor.

En af arkitekten P. Hallman år 1903 upprättad plan för Kalmar stads utvidgning har blifvit af stadsfullmäktige antagen år 1905 och

sedermåra i hufvudsakliga delar af Kungl. Maj:t godkänd den 19 oktober 1906. Enligt denna plan har hela det emellan den äldre stadsdelen, den s. k. Kvarnholmen, och kungsladugården Skälbys ägo-gräns i nordväst varande område utlagts till bostadskvarter, hvaremot, då lämpligt område för tomter till fabriksanläggningar icke förefunnes å stadens mark, dylika anläggningar blifvit i planen förlagda till förenämnda industriområde. Hälften däraf är redan af stadsfullmäktige upplåten till plats för beslutad ny gasverksanläggning. I planen är jämväl intaget ett i närheten af nämnda fabriksområde beläget område af kungsladugårdens mark, hvilket område är ämnadt till egna hem åt arbetare.

En af stadsfullmäktige i Kalmar under år 1907 hos Kungl. Maj:t gjord underdånig anhållan, att tillfälle måtte beredas Kalmar stad att på för staden antagliga villkor inköpa hela kungsladugården, fann Kungl. Maj:t jämlikt nådigt beslut den 13 september 1907 ej till någon vidare åtgärd föranleda.

Med underdånig skrifvelse den 21 nästlidna mars har nu Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar län öfverlämnat — jämte underdåniga yttranden af domänintendenten i länet, kronofogden i Norra Möre och Stranda härads fögderi, egendomens arrendator A. E. le Grand samt magistraten i Kalmar — en af bilagor åtföljd underdånig ansökning från stadsfullmäktige i nämnda stad att få förvärfva tre å en af förste landtmätaren O. Götherström innevarande år öfver en del af egendomens ägor upprättad karta utmärkta områden, betecknade, det ena med I, det andra med II a och II b samt det tredje med III a och III b, om tillhoppa 20,6280 hektar.

Af handlingarna i ärendet inhämtas följande.

De med I samt II a och II b utmärkta områdena äro belägna väster om det s. k. industriområdet mellan Kalmar—Torsås järnväg och södra landsvägen från Kalmar, och det med III a och III b å kartan angifna området, hvilket är detsamma som det uti förenämnda plan intagna, till egna hem åt arbetare afsedda området, i den vinkel Kalmar—Torsås och Kalmar—Berga järnvägar bilda, då de lämna staden.

Initiativet till förevarande ansökning togs uti en framställning från stadens drätselkammare, att stadsfullmäktige ville besluta hos Eders Kungl. Maj:t begära tillstånd att förvärfva ifrågavarande områden, under förutsättning att desamma kunde erhållas för skäligt pris.

Till stöd för denna hemställan anfördes af drätselkammaren, att det s. k. industriområdet befunnits för knappt tilltaget, sedan å detsamma plats bereds för den nya gasverksanläggningen och för svin-

slakterier, samt att sistnämnda område därför behöfde utvidgas, hvarvid af drätselkammaren särskildt framhållits, att det med III a och III b betecknade området synnerligen väl lämpade sig för egnahemstomter för arbetare, äfvensom att staden inom sitt eget område icke ägde någon del, som med lika fördel kunde därtill upplåtas.

Denna drätselkammarens hemställen bifölls af stadsfullmäktige vid sammanträde den 31 januari innevarande år.

I den underdåniga skrifvelse, hvarmed Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande öfverlämnat stadsfullmäktiges förberörda anhållan om tillstånd att inköpa hela kungsladugården, anförde Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, med förordande af bifall därtill, bland annat, att, om den betydande utveckling, hvori staden sedan ett tiotal år varit stadd, komme att fortgå, behofvet af ökad utrymme i väster och norr skulle komma att blifva allt mer framträdande samt att stadens verkliga behof af marktillökning i dessa riktningar ej syntes blifva tillgodosedt, med mindre än att ett område om 50 à 60 hektar förutom den s. k. Tallhagen införlivades med staden.

Beträffande nu ifrågavarande ansökning har domänintendenten tillstyrkt bifall till densamma och därvid anført, bland annat, att området I bestode af mycket god åkerjord med ett synnerligen fördelaktigt läge, att det med II a och II b utmärkta området bestode af mindre god åkerjord än förutnämnda område samt hade ett mindre gynnsamt läge, äfvensom att det tredje området, hvilket synnerligen väl lämpade sig att upplåtas till egnahemstomter, hade den minst goda åkerjorden.

Såsom minimipris för områdena har domänintendenten uppgifvit 5,000 kronor för hektar för den bästa åkerjorden, 4,000 kronor för hektar för den mindre goda åkerjorden och 3,000 kronor för hektar för den minst goda åkerjorden; och har domänintendenten uttalat den uppfattningen, att, om staten själf vid nästa arrendeledighet styckade ifrågavarande områden till egnahemstomter, staten säkerligen skulle kunna erhålla ännu högre köpeskillning.

Arrendatorn, förenämnde le Grand, har icke ansett, att bibehållandet af områdena ifråga vore af någon större betydelse för kungsladugårdens jordbruk, samt ej haft något att erinra mot bifall till ansökningen; dock att områdena ej kunde af honom afträdas förr än vid löpande arrendeperiods slut.

Jämväl kronofogden och magistraten hafva tillstyrkt nådigt bifall till ansökningen.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har meddelat, att emot stadsfullmäktiges beslut rörande inköp af ifrågavarande områden besvär

icke blifvit anförda samt att förberörda af stadsfullmäktige år 1905 antagna nya stadsplan för Kalmar stad, i hvad densamma rörer ifrågakomma med III a och III b betecknade område, icke blifvit af Kungl. Maj:t fastställd; och har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande för sin del förordat områdenas försäljning till Kalmar stad, som för sin industriella utveckling syntes behöfva förvärfva dem.

Jämväl domänstyrelsen har uti ett, efter nådig remiss, den 31 nästlidne mars afgifvet utlåtande förordat ansökningen.»

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 11 maj 1908.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
